

Stanovisko k dokládání úrovně znalosti cizího jazyka požadované na příslušném služebním místě

Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě (dále jen „zákon o státní službě“), a to konkrétně ustanovení § 25 odst. 5 písm. a) umožňuje, aby služební orgán stanovil služebním předpisem na služebním místě mimo jiné požadavek určité úrovně znalosti cizího jazyka (dále jen „jazykový požadavek“). Splnění jazykového požadavku dokládá žadatel o přijetí do služebního poměru nebo zařazení či jmenování na služební místo nebo státní zaměstnanec, na jehož služebním místě byl jazykový požadavek stanoven později, příslušnou listinou. Zpravidla je zapotřebí předložit certifikát o úspěšně vykonané jazykové zkoušce, která je zahrnuta v Seznamu standardizovaných jazykových zkoušek uvedených v Rozhodnutí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se stanoví Seznam standardizovaných jazykových zkoušek pro účely systému jazykové kvalifikace zaměstnanců ve správních úřadech. Seznam standardizovaných jazykových zkoušek rozděluje jazykové zkoušky do 3 skupin, z nichž každá skupina prokazuje určitý stupeň úrovně znalosti cizího jazyka.^[1] Toto stanovisko se zaměřuje na dokládání znalosti cizího jazyka u osob, které **nedisponují příslušným jazykovým certifikátem, osvědčujícím úroveň znalosti cizího jazyka**, a to (a) u občanů jiného členského státu Evropské unie než České republiky nebo občanů státu, který je smluvním státem Dohody o Evropském hospodářském prostoru, jehož úředním jazykem je požadovaný cizí jazyk, (b) u státních občanů České republiky nebo občanů jiného členského státu Evropské unie nebo občanů státu, který je smluvním státem Dohody o Evropském hospodářském prostoru, kteří studovali v cizím jazyce v České republice nebo v zahraničí, a (c) v případech tzv. přesoutěžování představených.

a) Občané jiného členského státu Evropské unie než České republiky nebo občané státu, který je smluvním státem Dohody o Evropském hospodářském prostoru, jehož úředním jazykem je požadovaný cizí jazyk.

V praxi mohou nastat situace, kdy dotčená osoba příslušným certifikátem nedisponuje, i když *de facto* je potřebnou úrovní znalosti cizího jazyka vybavena, a to z titulu, že jazyk, jehož znalost je požadována, je úředním jazykem země, které je tato osoba státním občanem^[2]. Naskýtá se tedy otázka, jak postupovat v případě, kdy je zjevné, že tato osoba je jazykově vybavena tak, jak je požadováno, nicméně tento požadavek nemůže formálně doložit listinou dokládající vykonání příslušné jazykové zkoušky. Zákon o státní službě tuto situaci výslovně neupravuje. Doporučujeme však analogicky použít ustanovení § 25 odst. 2 zákona o státní službě, podle kterého žadatel o přijetí do služebního poměru, který není státním občanem České republiky, musí (s výjimkami uvedenými dále) úspěšně vykonat certifikovanou zkoušku z českého jazyka jako cizího jazyka^[3] a tím prokázat znalost českého jazyka. Pokud však tento žadatel doloží, že absolvoval alespoň po dobu 3 školních roků základní, střední nebo vysokou školu, na kterých byl vyučovacím jazykem český jazyk, nemá povinnost vykonat certifikovanou zkoušku z českého jazyka. Analogicky k tomuto postupu tudíž považujeme za možné, aby osoba, která je státním občanem státu, jehož úředním jazykem je ten, jehož znalost je požadována pro výkon státní služby na daném služebním místě, doložila jako doklad o určité úrovni znalosti cizího jazyka zahraniční **vysvědčení za dobu 3 školních roků základní, střední nebo vysoké školy, na kterých byl vyučovacím jazykem tento cizí jazyk**. Dle

Společného evropského referenčního rámce lze v tomto případě úroveň jazyka hodnotit jako **úroveň C2**.

b) Státní občané České republiky nebo občané jiného členského státu Evropské unie nebo občané státu, který je smluvním státem Dohody o Evropském hospodářském prostoru, kteří studovali v cizím jazyce v České republice nebo v zahraničí.

Dále je třeba zabývat se otázkou postavení **absolventů bakalářských, magisterských a doktorských studijních programů v cizím jazyce studovaných a úspěšně ukončených v České republice nebo v zahraničí^[4]**. Už při přihlášení a výběrovém řízení na cizojazyčný studijní program musí uchazeč prokázat nebo doložit určitou úroveň znalosti cizího jazyka (toho, ve kterém je studijní program vyučován)^[5]. Samotným studiem na této cizojazyčné vzdělávací instituci student svoji úroveň znalosti cizího jazyka dále zvyšuje. Tyto studijní programy jsou zpravidla ukončeny závěrečnými zkouškami a obhajobou bakalářské nebo diplomové práce. Pokud je student vybaven takovou jazykovou znalostí, že je schopen v cizím jazyce napsat bakalářskou nebo diplomovou práci, ústně ji obhájit a vykonat závěrečné zkoušky, lze konstatovat, že úroveň znalosti cizího jazyka odpovídá **úrovni C1** podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. I v tomto případě je třeba splnění jazykového požadavku **doložit příslušnou listinou, nejlépe diplomem, dodatkem k diplomu nebo jiným obdobným dokladem**, prokazujícím absolvování bakalářského, magisterského nebo doktorského studijního programu v cizím jazyce v České republice nebo v zahraničí. **Obdobně se přistupuje k osobám, které prokáží ukončené středoškolské vzdělání v cizím jazyce** (například maturitní zkouška). Tedy také těmto osobám se přiznává **úroveň C1**.

V případě, že dotčená osoba **nedisponuje dokladem** z ukončeného základního, středoškolského nebo vysokoškolského vzdělání absolvovaného v cizím jazyce v České republice nebo v zahraničí, **avšak může prokázat, že absolvovala alespoň po dobu 3 školních roků základní, střední nebo vysokou školu v České republice nebo v zahraničí, na kterých byl vyučovacím jazykem požadovaný cizí jazyk^[6]**, lze v tomto případě úroveň znalosti cizího jazyka hodnotit jako **úroveň A2 v případě 1. stupně základní školy, B1 v případě 2. stupně základní školy a B2 v případě střední a vysoké školy**. Podmínkou pro přiznání příslušné úrovně podle tohoto odstavce je, že v cizím jazyce probíhalo celé studium, tzv. všechny předměty byly vyučovány v daném cizím jazyce.

c) Přesoutěžování představených.

Dalším případem v otázce dokládání jazykového požadavku určeného na příslušném služebním místě, který není zákonem o státní službě výslovně upraven, je případ tzv. přesoutěžení představených, kterým vznikl jako dosavadním vedoucím zaměstnancům ke dni 1. července 2015 služební poměr ze zákona^[7]. Dle ustanovení § 51 odst. 4 zákona o státní službě, osoba, která byla jmenována na služební místo představeného na dobu určitou, se po dobu 3 let od uplynutí této doby považuje za osobu splňující předpoklady pro účast ve výběrovém řízení na služební místo představeného na stejný nebo nižší stupeň řízení. Nabízí se tedy otázka, zda žadatel v rámci výběrového řízení na „přesoutěžované“ služební místo, jde-li o žadatele uvedeného výše, dokládá jazykový požadavek či nikoli. Zde je žádoucí uvést, že **za předpoklady je třeba považovat předpoklady přímo stanovené právním předpisem, tedy**

zákonem o státní službě, nikoli požadavky stanovené pro dané služební místo **služebním předpisem** služebního orgánu. V případě výše zmíněných žadatelů o zařazení na služební místo je tedy třeba **jazykový požadavek**, je-li na přesoutěžovaném služebním místě stanoven, **doložit příslušnou listinou**, tj. dokladem o vykonání jazykové zkoušky podle výše uvedeného rozhodnutí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, případně obdobnými, výše uvedenými způsoby (například zahraniční vysvědčení občana jiného členského státu Evropské unie než České republiky, jehož úřední jazyk je na služebním místě požadován, za dobu 3 školních roků základní, střední nebo vysoké školy, na kterých byl vyučovacím jazykem tento cizí jazyk, diplom prokazující absolvování bakalářského, magisterského nebo doktorského studijního programu v cizím jazyce v České republice nebo v zahraničí).

[1] Ve stupni znalostí 1 jsou zařazeny zkoušky, jejichž absolvováním je prokázána úroveň znalostí odpovídající úrovni minimálně A1 Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (Rada Evropy) a rovněž zkoušky odpovídající úrovni A2 Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (Rada Evropy). Ve stupni znalostí 2 jsou zařazeny zkoušky, jejichž absolvováním je prokázána úroveň znalostí odpovídající úrovni minimálně B1 Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (Rada Evropy) a rovněž zkoušky odpovídající úrovni B2 Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (Rada Evropy). Ve stupni znalostí 3 jsou zařazeny zkoušky, jejichž absolvováním je prokázána úroveň znalostí odpovídající úrovni minimálně C1 Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (Rada Evropy) a rovněž zkoušky odpovídající úrovni C2 Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (Rada Evropy).

[2] Například státní občan Velké Británie nebude disponovat certifikátem o složení jazykové zkoušky z anglického jazyka.

[3] Tato zkouška by měla být vykonána u osoby, která je plnoprávným členem Asociace jazykových zkušebních institucí v Evropě (podle § 25 odst. 2 zákona o státní službě) a je upravena vyhláškou č. 175/2015 Sb., o zkoušce z českého jazyka pro žadatele o přijetí do služebního poměru, kteří nejsou státními občany České republiky.

[4] V případě jiného typu studia, např. studia zakončeného udělením titulu MBA, se postupuje podle ustanovení tohoto písmene, pokud studium probíhá a je ukončeno v rámci vysokoškolského studia, přičemž za vysokoškolské studium se nepovažuje celoživotní vzdělávání.

[5] Zpravidla se bude jednat o jeden cizí jazyk, nicméně existují i vzdělávací instituce, které nabízejí dvojjazyčný studijní program, tedy jazykem výuky je například anglický a francouzský jazyk (například College of Europe).

[6] Analogicky ve vztahu k § 25 odst. 2 zákona o státní službě.

[7] Podle přechodných ustanovení, konkrétně pak podle § 188 odst. 6 zákona o státní službě.